

PROTOKOLL

Kommunala pensionärsrådet för sociala frågor
Kommunala rådet för sociala funktionshinderfrågor,
tisdagen den 23 september 2025, kl. 15.00 – 17.30

Närvarande:

Ylva Samuelsson, ordförande
Mikael Kindbladh, 1:a vice ordförande Lise-
Lotte Jonasson, 2:a vice ordförande Susanna
Olsen, socialchef
Selvije Blakqori, nämndsekreterare
Meliha Pismo, verksamhetschef vård- och omsorgsboende
Heli Villanen, utvecklingsledare
Anton Axner, utvecklingsledare

Birgitta Stensson, PRO Burseryd/Broaryd
Barbro Carlsson, Anderstorp SPF Seniorerna
Sonja Almgren, Anderstorp SPF Seniorerna
Laila Rosén, Burseryd-Broaryd SPF Seniorerna
Lars-Ingvar Björk, Reftete SPF Seniorerna
Helén Hellroth Larsson, SPF Seniorerna Reftelse
Lars Larsson, Villstad SPF Seniorerna
Anne-Marie Svensson, Villstad SPF Seniorerna
Ing-Britt Häger, Ås SPF Seniorerna
Maija Paananen, SKPF Avd. 73 Östbo/Västbo
Harald Granlund, SKPF Avd. 73 Östbo/Västbo
Roland Olsson, RPG Anderstorp
Siwe Josefsson, SPF Hestra
Sara-Lena B. Bogren, PRO Gislaved
Elisabeth P-Samson, PRO Gislaved
Marja-Liisa Hautajärvi, GFPP
Dennis Ernst, SRF – synskadades riksförbund

I. Val av justerare

Birgitta Stenson, utses att justera protokollet.

2. Information kopplat till kollektivtrafik

Anton Axner, utvecklingsledare på kommunstyrelseförvaltningen, informerar om kollektivtrafiken i Gislaveds kommun där flera grundläggande utmaningar identifierades. Buss- och tågtrafiken konkurrerar med privatbilism, vilket påverkar resandeunderlaget. Målsättningen är att 50 % av intäkterna ska komma från biljettförsäljning. Kommunen är geografiskt stor med flera mindre tätorter, vilket ställer särskilda krav på kollektivtrafiken. Kommunen har tre tågstationer, cirka 110 busshållplatser och drygt 12 linjer.

I Jönköpings län gäller sedan tidigare att Trafikverket ansvarar för och sköter kör- samt markytor vid hållplatser som är belägna längs statliga vägar. Vid kommunalt väghållarskap är det istället kommunen som har detta ansvar.

Kommunen ansvarar i övrigt för de delar ovanför marknivå som är kopplade till hållplatsens funktion, exempelvis hållplatskurer, olika former av parkering, papperskorgar och bänkar.

Undantag från detta är reseinformation samt själva hållplatsskyltarna, vilka hanteras av Jönköpings Länstrafik (JLT).

Önskemål om förbättrad kollektivtrafik till och från vårdboenden och vårdcentralen i Gislaved lyfts. Det framfördes även behov av fler busslinjer mellan Gislaved och Anderstorp men även till andra orter i kommunen. Man framför även önskemål om busslinjer till Smålandia. Synpunkter om att bussen inte stannar vid trottoaren togs upp. Anton Axner svarar att det är inga frågor med kommunalt ansvar, men vi för dem vidare till regionen.

Fråga lyftes om det finns planer på att utvidga kollektivtrafiken söderut, med särskilt fokus på tätorten Ås. Det efterfrågades även hur utvecklingen av kollektivtrafiken är tänkt framöver.

Anton Axner svarar att regionen det i dagsläget inte har några planer på att utveckla den allmänna kollektivtrafiken till Ås.

3. Återkoppling – Digitalt utanförskap

Heli Villanen, utvecklingsledare på kommunstyrelseförvaltningen, återkopplar gällande föregående mötes fråga om Digital utanförskap. Demokratiberedningen arbetar med demokrati- och samhällsutveckling i Gislaveds kommun och har som uppdrag att skapa delaktighet och inkludering i kommunen.

Kommunfullmäktige har gett demokratiberedningen i uppdrag att undersöka och arbeta med frågan om digitalt utanförskap. Syftet är att förstå hur det ser ut i vår kommun och vilka insatser som kan göras för att minska klyftorna i det digitala samhället. Digitalt utanförskap innebär att individer eller grupper inte har tillgång till kunskap om, eller förmåga att använda digital teknik och tjänster på ett likvärdigt sätt. Det handlar både om fysisk tillgång till internet och om förmågan att använda digitala verktyg i vardagen – från att boka vård, använda e-tjänster, handla på nätet till att delta i den digitala demokratin.

Rapporten *Svenskarna och internet 2024* visar att digitalt utanförskap är ett fortsatt problem i Sverige, särskilt bland äldre och personer med funktionsnedsättning. 32 % av personer över 75 år använder inte internet alls, 8 % av personer över 75 år uppger att de behöver hjälp med allt som rör internetanvändning och 28 % av personer med funktionsnedsättning tar regelbundet hjälp av andra för att kunna utföra ärenden på nätet.

Kommunens verksamheter arbetar på olika sätt med frågan kring digitalt utanförskap. Heli Villanen går igenom enkäten där 85 personer har hittills svarat på om digitalt utanförskap. Den största åldersgruppen bland de svarande är personer i åldern 50–64 år. Det var betydligt fler kvinnor än män som deltog.

Ungefär var fjärde svarande har någon gång avstått från att använda digitala tjänster för att det upplevts som för svårt. Den siffran är en viktig utgångspunkt i det fortsatta arbetet med att ta fram åtgärder och prioritera insatser. Resultatet kan komma att förändras när fler svar inkommit.

40 % av de svarande kan tänka sig att delta i en kurs, träff eller workshop som ger stöd i att hantera digitala verktyg. Biblioteket lyfts fram som den mest lämpliga platsen för stödinsatser, men även träffpunkter och studieförbund nämns.

I fritextsvaren framkommer att frågor om bedrägerier och stöd till anhöriga kan vara viktiga teman att prioritera i kommunens insatser. Efter en övning som rådet genomförde efter presentationen framkom att rådsmedlemmarna vill prioritera möjligheten till fysiska träffar i små grupper. Stöd till anhöriga fick också stort gehör, och även frågan om att förebygga bedrägerier lyftes som prioriterad.

Enkäter delas ut till deltagarna att ta med och svara på. Enkäterna kommer att samlas in av Agneta Karlsson, ordförande i demokratiberedningen och Heli Villanen, vid nästa möte med arbetsgruppen. Inmatning av enkätsvaren kommer att utföras av Heli Villanen och kollega. Ett fullständigt svar kommer att redovisas när alla svar kommit in.

Några synpunkter som lyftes under diskussionen var bland annat det begränsade utbudet av fysisk service som gör att många äldre inte kan bli självständiga i sin vardag.

Råden framförde synpunkter kring användningen av pekskärmar, som upplevs försvåra och begränsa vardagen för vissa. Det uttrycktes oro över att den digitala utvecklingen kan öka risken för bedrägerier. Ett önskemål framfördes om att bjuda in representanter från polisen för att informera om vanliga bedrägerimetoder och ge råd om hur man kan skydda sig.

4. Information om aktuellt läge kring matdistribution

Meliha Pismo, verksamhetschef vård- och omsorgsboende, informerar om aktuellt läge kring matdistributionen. Sedan april har socialförvaltningen successivt följt upp beslut om matdistribution. Antalet brukare som har matdistribution har sedan dess minskat från 312 till drygt 200 personer. Sedan den 1 september pågår ett mer koncentrerat arbete med att ompröva besluten. Det genomförs område för område i följande ordning: Hestra, Burseryd, Smålandsstenar, Reftele, Anderstorp och Gislaved.

Brukare behöver inte göra något själv

Brukare som idag får ett mål varm mat hemlevererat kommer att fortsätta få det som vanligt tills en handläggare hör av sig. I samband med uppföljningen kan beslut komma att ändras och i vissa fall ersättas med hemhandling, det vill säga att man får hjälp med att handla hem de måltider man själv väljer.

Brukare som behöver specialkost av medicinska skäl, till exempel konsistensanpassad mat eller allergikost, berörs inte av förändringen. De kommer även fortsättningsvis att få matdistribution.

Så fungerar hemhandling

Matbutikerna i kommunen erbjuder ett brett och varierat utbud av kylda och frysta måltider. Det går också att beställa fler måltider för olika tillfällen, till exempel kvällsmat. Det innebär att brukaren själv i större utsträckning kan påverka både när och vad man vill äta.

Kommunen har valt att inte upphandla en enskild leverantör, utan i stället värna om brukarnas valfrihet och samtidigt främja lokala butiker runt om i kommunen.

Utbildning inom nutrition

Kompetensutvecklingen av personalen är påbörjad och fortsätter. I oktober hålls en heldagsutbildning för kostombud inom hemtjänsten med fokus på hälsosamma matvanor, kostråd för äldre och munhälsa. Dessutom får medarbetare under hösten ta del av en föreläsning som handlar om bra mat för äldre.

Rådgivning kring bra matvanor

Att ge råd om kost och näring är en naturlig del av socialförvaltningens arbete. Råden utgår alltid från den enskildes behov och situation.

Trygg bemanning och flexibilitet

Socialförvaltningen arbetar löpande med att säkra rätt bemanning och kompetens. Utbildningsinsatserna, exempelvis inom nutrition bidrar till ökad trygghet för brukarna. Vi ser kontinuerligt över leveranstider och gör

undantag vid behov, så att rätt hjälp kommer i rätt tid. Ett undantag kan exempelvis röra sig om en brukare som blir utskriven från sjukhus, och är i behov av hjälp med inköp.

Uppföljning av de äldres mående

Socialförvaltningens enhet för myndighet, vård och omsorg följer regelbundet upp den enskildes insatser för att säkerställa levnadsförhållandet och för att anpassa stödet efter varje persons situation och behov. Detta gäller också förändringen av matdistribution.

Fråga om öppettider på restaurangen vid Hestragården lyftes, med ett önskemål om att restaurangen ska hålla öppet även under helger.

Med utgångspunkt i den nya socialtjänstlagen lyftes frågan om hur insatser mot ensamhet ska utformas, särskilt i samband med matleveranser.

Synpunkter framfördes även kring behovet av att säkerställa att personer som får maten levererad faktiskt äter den.

Meliha Pismo svarar att idag levereras måltider av serviceavdelningen. För att säkerställa att maten äts upp krävs ett särskilt beslut om stöd i matsituation.

5. Information om demensutbildning för vårdpersonal

Meliha Pismo, verksamhetschef vård- och omsorgsboende, informerar om en satsning inom demens för all personal inom verksamhetsområdet vård- och omsorgsboende. Till utbildningstillfällen har även sjuksköterskor bjudits in, och utbildningen riktar sig till enskilda medarbetare med fokus på bemötande samt det egna ansvaret i yrkesrollen. Syftet är att stärka personalen och säkerställa ett värdigt bemötande för de boende. Den sista delen av utbildningen planeras till december med en föreläsning av Ola Polmé och hela satsningen avslutas vid årsskiftet.

När det gäller demensutbildning för vårdpersonal inom både hemtjänst och vård- och omsorgsboende så erbjuds flera utbildningar via Demenscentrum. Personalen har inom båda verksamhetsområden genomfört grundutbildningarna Demens ABC och Demens ABC+, och några medarbetare har även gått vidare med ytterligare fördjupningar inom området.

Demens ABC är en webbaserad utbildning som tar cirka två timmar att genomföra. Den avslutas med ett kunskapstest, och vid godkänt resultat erhålls ett diplom. Dessa utbildningar ger en gedigen grund inom demenssjukdomar, bemötande och arbetssätt, och utgör ett viktigt led i att stärka kompetensen i verksamheten.

Det framfördes synpunkter om att enstaka utbildningstillfällen inte är tillräckliga, och att högskoleutbildning behövs.

Meliha svarade att man är medveten om detta, och att förvaltningen arbetar kontinuerligt med olika kompetenssatsningar. Hon informerade om att statsbidrag används för att möjliggöra utbildning, och att den aktuella utbildningen omfattar både utbildad och outbildad personal.

6. Information om det gemensamma måltidsuppdraget

Susanna Olsen, socialchef och Meliha Pismo, verksamhetschef vård- och omsorgsboende, informerar det gemensamma måltidsuppdraget. Samhällsutvecklingsnämnden har från 2023 ansvaret för en samlad måltidsorganisation. Under hösten 2025 pågår ett arbete kring kvalitet, kultur, samverkan, och interna dialoger.

En arbetsgrupp har bildats bestående av enhetschef och verksamhetsledare från vård och omsorgsboende, samt enhetschef och utvecklingsledare från måltidsavdelningen. Förändringar i systemet Mateo har genomförts där det är möjligt att beställa andra varor och utökar sortimentet. Det har identifierats fel i beställningar och utbildningsinsatser ska sättas in. Utvecklingsledare från måltidsavdelningen planeras komma på arbetsplatsträffar.

Kostmöten på vård- och omsorgsboenden genomförs två gånger per år och ses som viktiga forum för dialog och utveckling. Specialkostlistan omarbetas i samverkan med sjuksköterskeorganisationen, med hänsyn till särskilda behov såsom kost vid demenssjukdom.

Köket testar kontinuerligt nya maträtter och publicerar dessa på Insidan, med önskemål om återkoppling från varje enhet.

Under hösten 2025 kommer måltidsavdelningen att påbörja ett mer systematiskt kvalitetsarbete. Möjlighet till avvikelshantering finns via DF Respons, och stöd kommer att ges från socialförvaltningen för att komma igång med detta arbete.

Den nuvarande måltidspolicyn är från 2016 och kommer att revideras. Arbetet syftar till att ta fram en uppdaterad måltidspolicy med tydligare riktlinjer och tydligare ansvarsfördelning. Arbetet leds av samhällsutvecklingsförvaltningen.

7. Information om delårsbokslut (U2) – 2025

Susanna Olsen, socialchef informerar. Socialnämnden ska tre gånger per år lämna in en uppföljning av verksamheten till kommunfullmäktige. Uppföljning 1 och 2 ska innehålla en ekonomisk prognos för innevarande år. I uppföljningsrapport 2 ingår uppföljning av kritiska kvalitetsfaktorer, ekonomi samt nämndens mål och uppdrag. Socialförvaltningen har utifrån hittills kända faktorer upprättat en prognos för helårsutfallet 2025 på -42,2 mnkr. Denna avvikelse består främst av behov hos målgrupperna äldre som inte kan omhändertas inom den tilldelade budgetramen som nämnden har fått. Nämnden har tidigare godkänt de åtgärder som förvaltningen arbetar med för att försöka komma till en ekonomi i balans.

Förvaltningen rapporterar en låg sjukfrånvaro. Delade turer har avvecklats. Helgtjänster har införts.

Synpunkter lyftes kring tomställda lägenheter, där redan tidigt under våren har förts dialog om. Socialchef svarar att 20 lägenheter har sagts upp och överlämnats till fastighetsavdelningen, men att ytterligare cirka 20 lägenheter står tomma.

Frågan ställdes om det finns en politisk inriktning att minska antalet mindre boendeenheter. Ylva Samuelsson, ordförande svarar att detta är en fråga som inte har behandlats.

8. Övrigt - Information om hörseldag

Ing-Britt Häger, Ås SPF Seniorerna, informerade om utbildningsdagen som genomfördes i september. Under dagen deltog bland annat hörseltekniker, kurator och audionom, och intresset var stort med många deltagare.

Hon hänvisar till material och hemsidor med information om hörselfrämjande insatser och Hörsellinjen. Det finns hörselstödjare och lokal kunskap att tillgå, och Region Jönköpings län erbjuder lättillgänglig information via sina webbplatser. Informerar om att det finns hörseltekniker tillgänglig på vårdcentralen i Gislaved på tisdagar ojämnta veckor.

Barbro lyfte vikten av skrivtolk samt tillgång till hjälpmedel såsom brandlarm och väckarklockor anpassade för personer med hörselnedsättning.

Frågan ställdes om hur tillgången till hörselanpassade hjälpmedel ser ut på kommunens boenden. Meliha Pismo, verksamhetschef vård- och omsorgsboende undersöker detta och återkommer.

Det framkom att kommunen tidigare haft instruktörer för syn- och hörselskador, och önskemål framfördes om att detta arbete bör tas vidare. Det påpekades också att personer med hörselnedsättning som inte söker hjälp löper ökad risk att utveckla demenssjukdom.

Barbro tipsar om material och hemsidor:

- Checklista för hörselsmarta fysiska möten som finns hos Hörselskadades riksförbund.
- Skrivtolk via Region Jönköpings län och audionommottagningen där man kan få mycket hjälpmedel.
- Hörsellinjen som behandlar alla frågor som handlar om hörsel och hörselskador. Till exempel hörapparater, tinnitus, ljudmiljö.

www.hosaudionomen.com

www.rjl.se

www.horsellinjen.se

Selvije Blakqori, nämndsekreterare

Ylva Samuelsson, ordförande

Birgitta Stenson